

NARINIAI, KRAGINIAI, Kormoranai

Visos rūšys, išskyrus kormoraną, Lietuvoje peri tik vidaus vandenyse. Visos aprašomos rūšys stebėtos balandžio paskutinę dekadą – gegužės mėnesį tinkamose buveinėse turėtų būti užsiėmusios perimvietes. Birželio mėnesį optimaliausias laikas stebėti su jaunikliais. Iki šio mėnesio gali būti išlėtas ir kragų perėjimas. Vandens telkiniuose su tankia, pernykšte viršvandene augalija kragai pradeda perėti anksčiau. Tankiuose augalijos sąžalynuose besilaikantys rudakaklis ir mažasis kragai lengviausiai aptinkami veisimosi pradžioje, kuomet gerai girdimi jų tuoktuviniai balsai, t.y. balandžio pabaigoje – gegužės pradžioje. Išskyrus raguotąjį ir mažąjį kragus, likusios kragų rūšys Lietuvoje optimaliose buveinėse peri nedidelėmis kolonijomis (2-5, kartais daugiau porų). Juodakaklis ir raguotasis kragai yra vėliausiai perinčios kragų rūšys.

Rūšis	Kur ieškoti?	Tipinis balsas	Specifiniai veisimosi požymiai, kitos pastabos
Nariniai <i>Gaviidae</i>			
Juodakaklis naras <i>Gavia arctica</i>	Renkasi pakankamai gilus, skaidriavandenius, didesnius kaip 10 ha miško ežerus (Pietų ir Rytų Lietuva, kartais Žemaitija). Dažniausiai apsigyvena sunkiai prieinamose vietose ežeruose, kuriuose yra mažos salelės, iškyšuliai ar kitos saugios vietos netoli gilaus vandens.	http://www.xeno-canto.org/233276	Tuoktavių metu nuo balandžio vidurio užimtame ežere girdimas skardus, toli girdimas balsas, ypač švintant ir temstant. Peri gegužės-birželio mėn. Lengviausia pastebėti su jaunikliais liepos pirmoje pusėje. Nelengvai pastebimas, nes aktyviai nardo. Potencialų narų ežerą arba iš vieno taško, jei ežeras didesnis, reikia stebėti bent pusvalandį. Stebėjimo metu reikia elgtis tyliai, stengtis likti nepastebėtam, nes narai moka neblogai slėptis. Reikia labai atidžiai įvertinti galimus veisimosi atvejus, nes neretai Rytų Aukštaitijos ir kituose ežeruose veisimosi metu laikosi ir neperintys pavieniai (neretai subrendę) individai, kurie gali būti palaikomi besiveisiančiais paukščiais.
Kraginiai <i>Podicipedidae</i>			
Mažasis kragas <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Dažniausiai gyvena tvenkiniuose, kūdrose, upių sekluose, apsemtose pievose, užtakuose, pelkėse, durpynuose. Mėgsta užaugusius, nykstančius ežerėlius, ramias upių pakrantes, raistus, neišdžiūstančias laukų balas.	http://www.xeno-canto.org/species/Tachybaptus-ruficollis	Aktyvus prietemoje, taip pat dieną. Gerai slapstosi, todėl sunkiai pastebimas, bet nesunkiai aptinkamas iš specifinio balso. Po tuoktavių perimvietėje dažnai girdimas aliarmo balsas. Lizdą krauna ant žolių sąnašų, plovų, kupstų, dažnai tarp švendrų, ajerų bei viksvynuose. Peri nuo gegužės vidurio. Kartais peri nedidelėmis kolonijomis.

<p>Ausuotasis kragas <i>Podiceps cristatus</i></p>	<p>Įvairūs didesni vandens telkiniai (dažniausiai ežerai ir tvenkiniai). Būtinai atviras vanduo. Vienai porai reikia apie 1 ha. Mėgsta gausią, bet ne per daug tankią, vandens augaliją. Nemėgsta gausių plaukiojančių augalų. Dideliuose vandens telkiniuose turi būti seklių, saugių užutėkių ar įlankų su salelėmis bei nendrių, meldų, švendrų tankumynais, kuriuose kraunami lizdai.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/species/Podiceps-cristatus</p>	<p>Optimaliuose vandens telkiniuose peri mažomis kolonijomis. Peri gegužės-birželio mėn. Lizdas viršvandenės augalijos sąžalyne, dažniausiai seklumoje, nendryne. Nesunkiai pastebimas, ypač su jaunikliais nuo birželio antros pusės.</p>
<p>Rudakaklis kragas <i>Podiceps grisegena</i></p>	<p>Įsikuria nedideliuose, dažniausiai iki 10 ha gausia viršvandenė augalija apaugusiuose, sekliuose vandens telkiniuose: ežeruose, tvenkiniuose, karjeruose, durpynuose.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/species/Podiceps-grisegena</p>	<p>Perimvietėse pasirodo jau balandžio pradžioje. Daugiausiai laikosi viršvandenėje augalijoje, todėl sunkiai pastebimas. Tinkamus perėjimui telkinius reikėtų stebėti bent pusvalandį. Turėtų būti lengviau pastebimas su jaunikliais birželio mėnesį, tačiau lengviausiai aptinkamas pagal garsius tuoktuvinius balsus balandžio antroje pusėje.</p>
<p>Raguotasis kragas <i>Podiceps auritus</i></p>	<p>Įsikuria nedideliuose, iki 10 ha gausia viršvandenė augalija apaugusiuose, sekliuose vandens telkiniuose: ežeruose, tvenkiniuose, karjeruose, durpynuose, užpelkėjusiose laukų balose.</p>	<p>Tuoktavių balsai girdimi dieną ir naktį. http://www.xeno-canto.org/species/Podiceps-auritus</p>	<p>Daugiausiai laikosi šalia viršvandenės augalijos, nors nevengia išplaukti ir į atvirą akvatoriją. Labai dažnai nardo, todėl sunkiai pastebimas. Tinkamus perėjimui telkinius reikėtų stebėti bent pusvalandį. Peri balandžio-gegužės mėn. Lengviau pastebimas su jaunikliais birželio mėn.</p>
<p>Juodakaklis kragas <i>Podiceps nigricollis</i></p>	<p>Nedideli, seklūs telkiniai, gausiai užžėlusios seklios ežerų pakrantės, pelkėtos kūdros, tvenkiniai, seklūs užtakai, kurie gali išdžiūti sausrų metu. Įsikuria ir nenaudojamuose durpynuose, karjeruose, kūdrose, užpelkėjusiose laukų balose.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/species/Podiceps-nigricollis</p>	<p>Dažnai aptinkamas šalia kirų ir žuvėdrų kolonijų. Optimaliose buveinėse peri nedidelėmis kolonijomis. Dažnai nardo ir slepiasi žolinėje augalijoje, todėl sunkiai pastebimas. Nuo birželio vidurio su jaunikliais dažniau išplaukia į atvirus vandenį, tada lengviau pastebimas.</p>

Kormoraniniai <i>Phalacrocoracidae</i>			
Didysis kormoranas	Įsikuria prie žuvingų didesnių, medžiais apaugusių vandens telkinių, jų salose ir pusiasaliuose.	http://www.xeno-canto.org/species/Phalacrocorax-carbo	Kolonijoje labai triukšmingas, todėl didesnės kolonijos nesunkiai aptinkamos. Gali perėti pavienėmis poromis. Lizdus tvarko vos nutirpus ledui. Balandžio-gegužės mėn. dažni paukščių, jų būrelių stebėjimai vandens telkinyje-nuoroda į tikėtiną koloniją tame telkinyje. Liepos mėnesį kolonijos jau ištuštėjusios. Veisimosi statusas gali būti suteikiamas tik aptikus koloniją ar pavienius lizdus, kadangi visoje Lietuvos teritorijoje veisimosi metu gali būti sutinkami subrendę neperiantys individai. Be to, periantys paukščiai maitintis gali skristi daugiau nei 10 km atstumu, juos stebint gretimose teritorijose, kuriose nesiveisia.

Kalendorius

T	Užima teritoriją, pradeda giesmę, tuoktuves
P	Deda kiaušinius, peri
L	Jaunikliai lizde
J	Jaunikliai neskraido / laikosi netoli lizdo, tėvai maitina jauniklius

Lietuviškas pavadinimas	Mokslinis pavadinimas	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis
NARINIAI	GAVIIFORMES								
Nariniai	<i>Gaviidae</i>								
Juodakaklis naras	<i>Gavia arctica</i>					P P P P P	J J J J J	J J J J J	
KRAGINIAI	PODICIPEDIFORMES								
Kraginiai	<i>Podicipedidae</i>								
Mažasis kragas	<i>Tachybaptus ruficollis</i>				T T T T	P P P P P	J J J J J	J J J J J	
Ausuotasis kragas	<i>Podiceps cristatus</i>			T T P P P P P P	P P J J J J J J J	J J J J J	J J J J J	J J J	
Rudakaklis kragas	<i>Podiceps grisegena</i>			P P P P P P	P P P J J J J J J	J J J J J	J J J		
Raguotasis kragas	<i>Podiceps auritus</i>				P P P P P	J J J J J	J J J	J J	
Juodakaklis kragas	<i>Podiceps nigricollis</i>				P P P P P	J J J J J	J J J	J J	
Kormoraniniai	Phalacrocoracidae								
Didysis kormoranas	<i>Phalacrocorax carbo</i>			T T P P P P	L L L L L L				